

Bijeenkomst Keuzedelen

- 15.00 Welkom
- 15.10 Wim Jelleman SBB up dat rondom keuzedelen
- 15.25 Ellen Klatter HR, keuzedeel voorbereiding hbo, economisch domein
- 15.45 Marije Vellinga-Amersfoort en Amerins Kingma, Hanzehogeschool
- 16:00 Pauze
- 16:05 Judith van Dijk, Deltion college, Vavo en keuzedelen.
- 16:15 Nelleke Lafeber, MBO Brigade, Examinering voorbereiding hbo, hoe zit het?
- 16:25 Afronding

Expertisepunt

Keuzedelen doorstroom mbo - hbo

Expertisepunt LOB

5 oktober 2021

Poll vragen

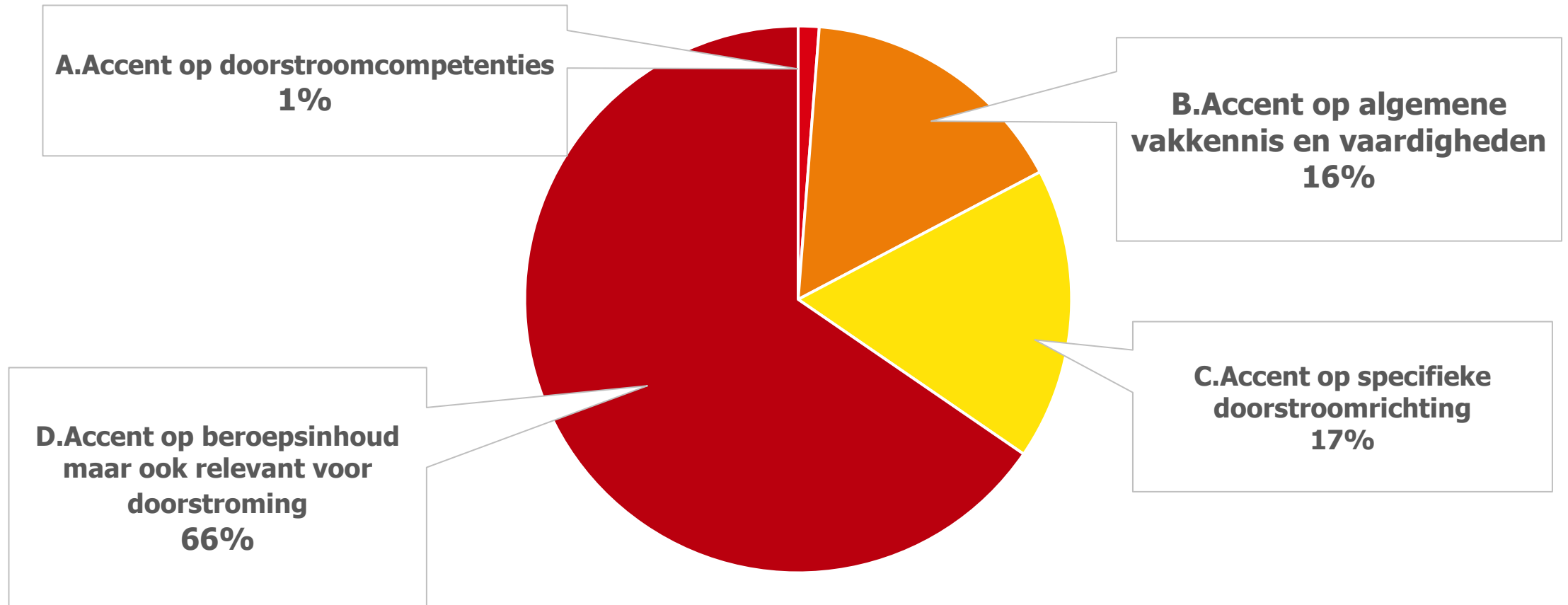
De invoering van keuzedelen gericht op doorstroom hbo is een verrijking van het mbo curriculum

Antwoord: ja – nee –neutraal

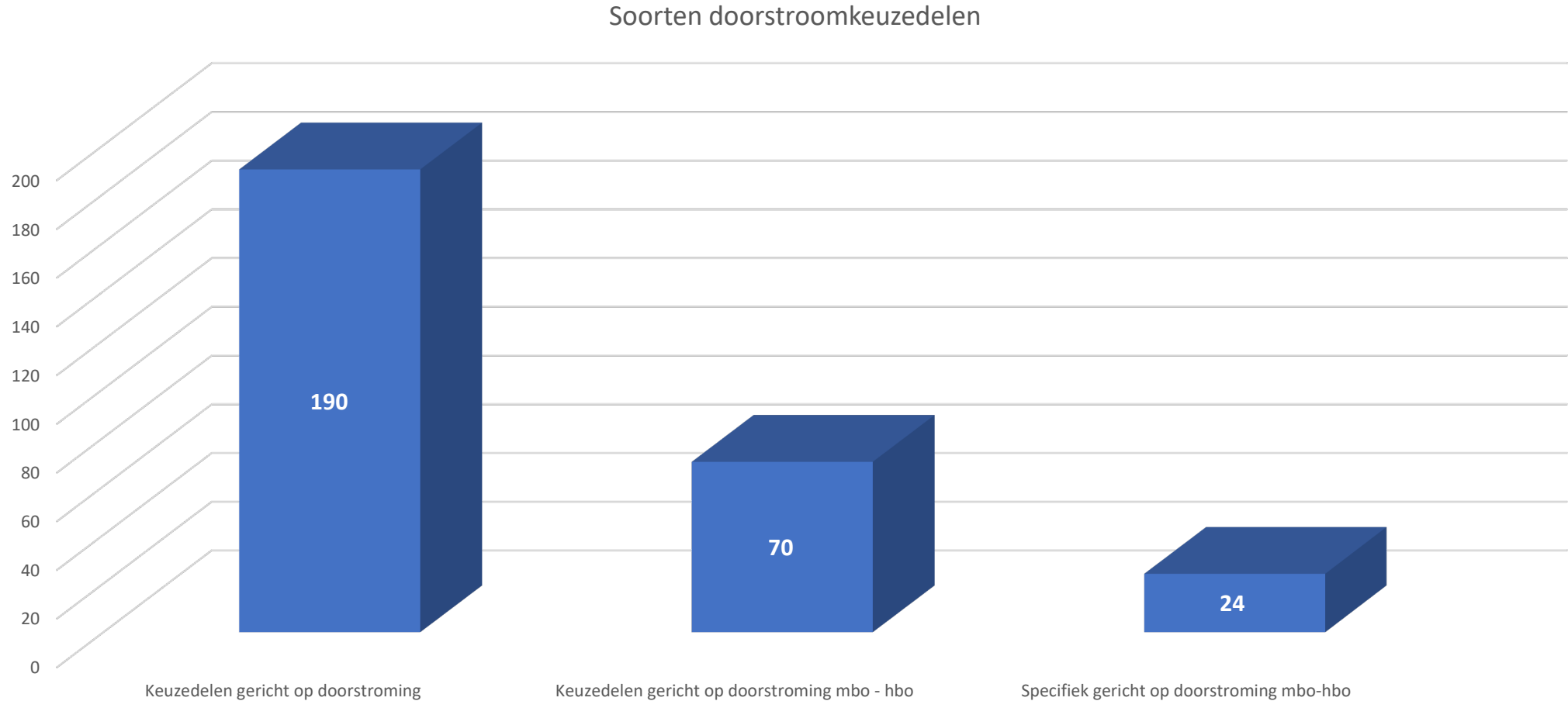
Het is goed dat de koppeling van keuzedelen en kwalificatiedossier is losgelaten

Antwoord: ja – nee –neutraal

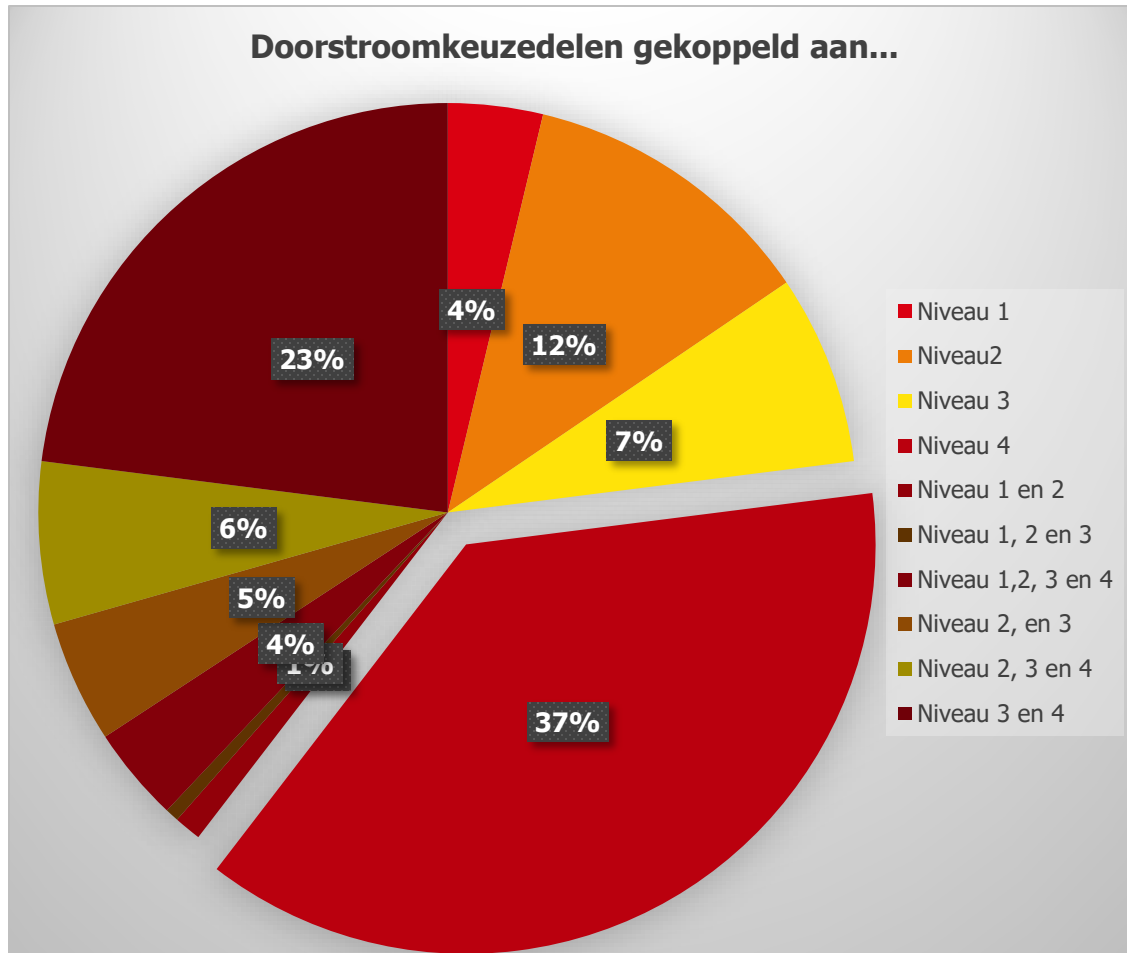
Typen doorstroorkeuzedelen

Doorstroomkeuzedelen in het register

Doorstroomkeuzedelen

- Totaal 1120 keuzedelen in het register
- 190 daarvan gericht op doorstroom = 17%

Keuzedeel Voorbereiding HBO

Aangeboden op/aan:

- 37 instellingen
 - = alle deelnemende brins, dus aan alle bekostigde instellingen in aanbod
- 1229 opleidingen
- 18.188 deelnemers

(bron Monitor keuzedelen, 2021: schooljaar 2020-21)

beroepsonderwijs bedrijfsleven

Keuzedeel mbo

Voorbereiding hbo

gekoppeld aan één of
meerdere kwalificaties mbo

Code
K0125

Grote variatie in betrokkenheid

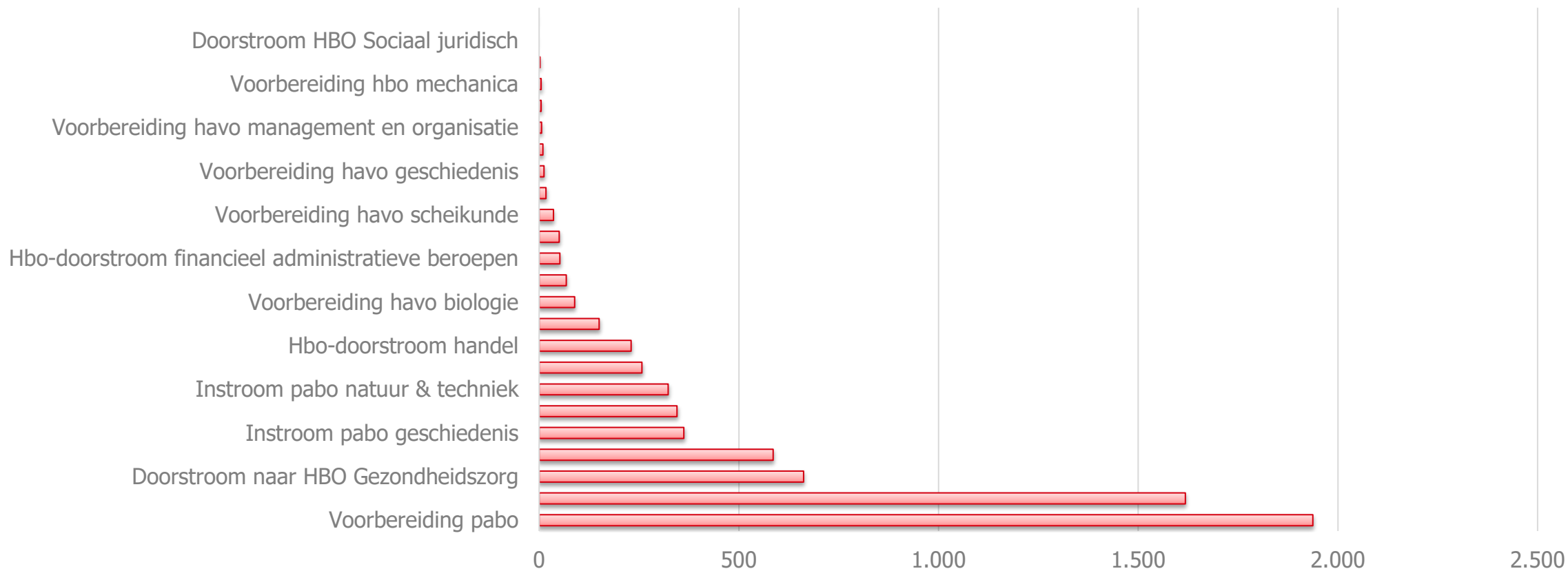
Overige specifieke mbo-hbo keuzedelen

- Voorbereiding pabo
- Voorbereiding HBO Wiskunde voor de techniek
- Doorstroom naar HBO Gezondheidszorg
- Voorbereiding hbo kunstonderwijs
- *Instroom pabo geschiedenis*
- *Instroom pabo aardrijkskunde*
- *Instroom pabo natuur & techniek*
- Doorstroom naar HBO mens en maatschappij
- Hbo-doorstroom handel
- Voorbereiding havo wiskunde A
- Voorbereiding havo biologie
- Voorbereiding havo economie
- *Doorstroom groen hbo*
- Voorbereiding havo scheikunde
- Voorbereiding havo natuurkunde
- Voorbereiding havo geschiedenis
- Voorbereiding havo aardrijkskunde
- Voorbereiding havo management en organisatie
- *Doorstroom naar hbo laboratoriumtechniek*
- Voorbereiding hbo mechanica
- Doorstroom naar HBO Aviation
- Doorstroom HBO Sociaal juridisch
- Doorstroom naar Hoger Laboratorium Onderwijs (HLO)
- Hbo-doorstroom financieel administratieve beroepen

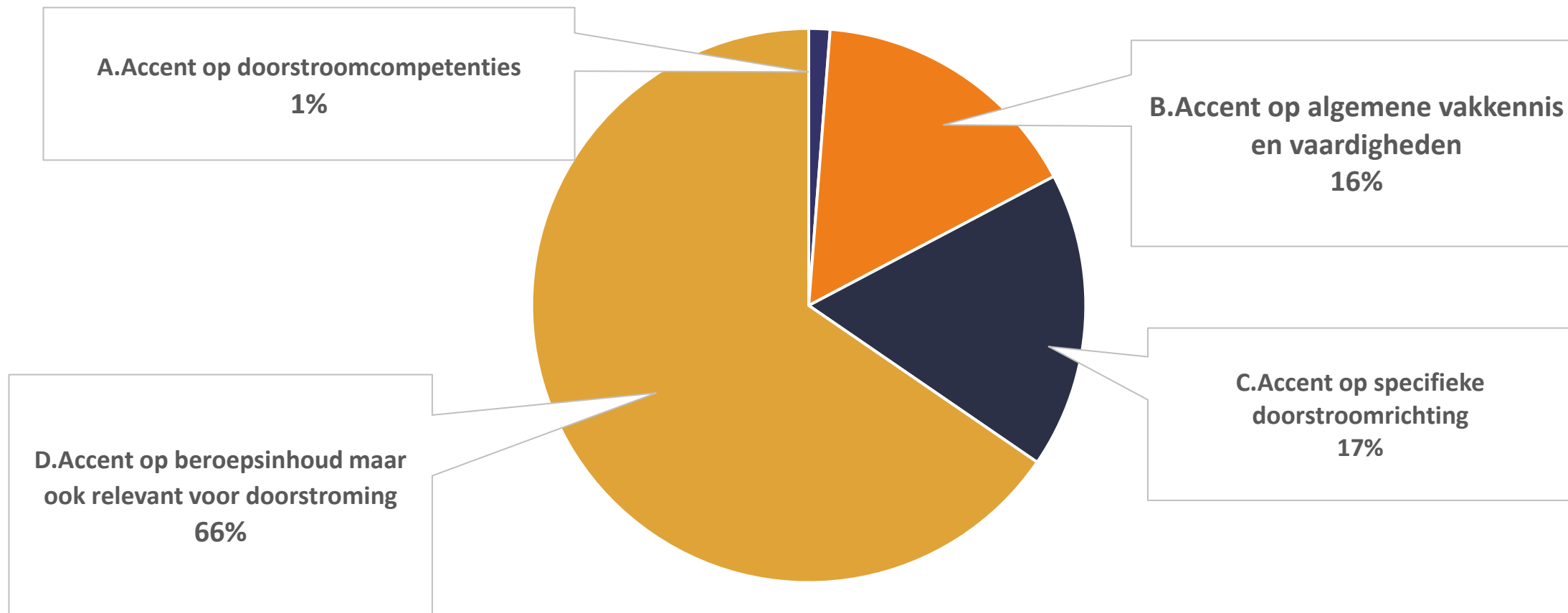

Deelnemers mbo – hbo keuzedelen

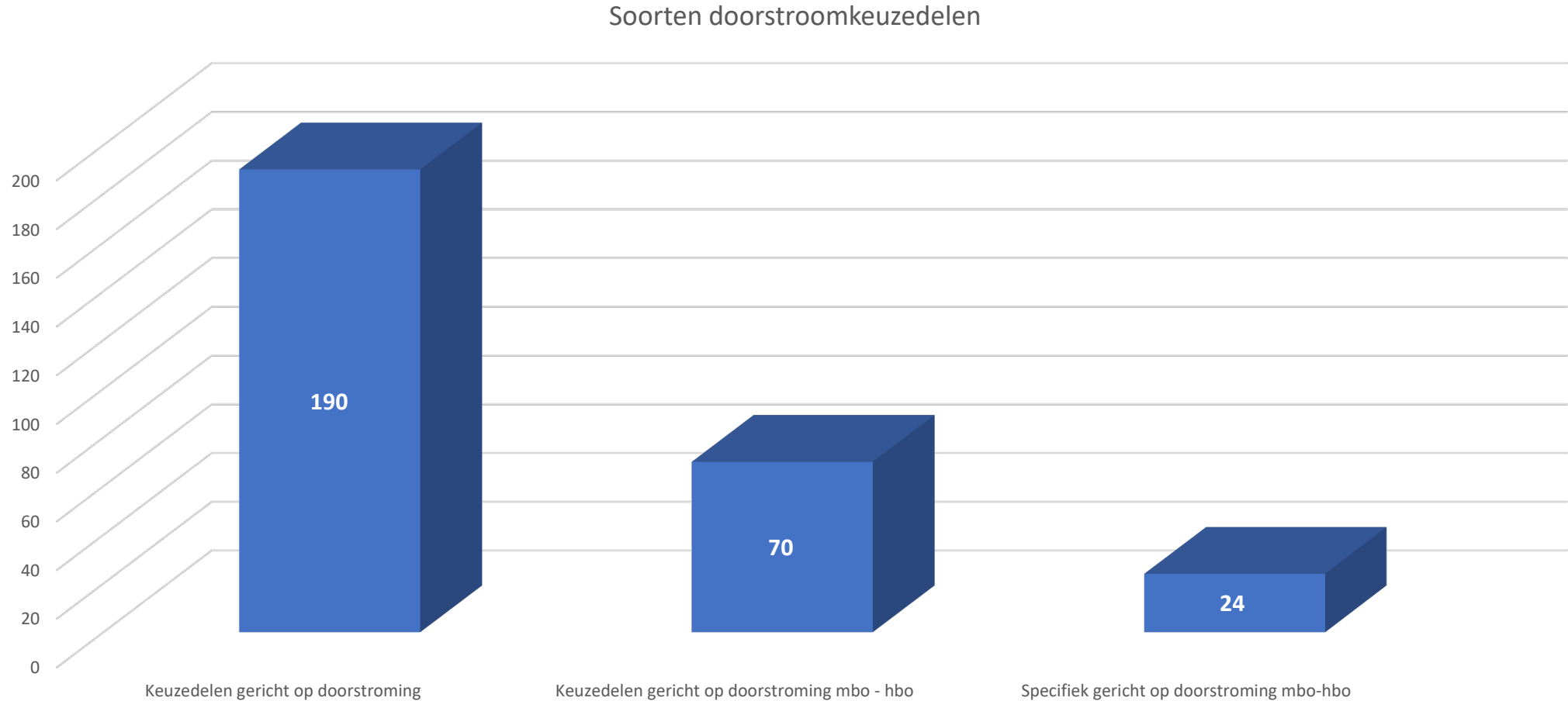
Deelnemers hbo-doorstroomkeuzedelen

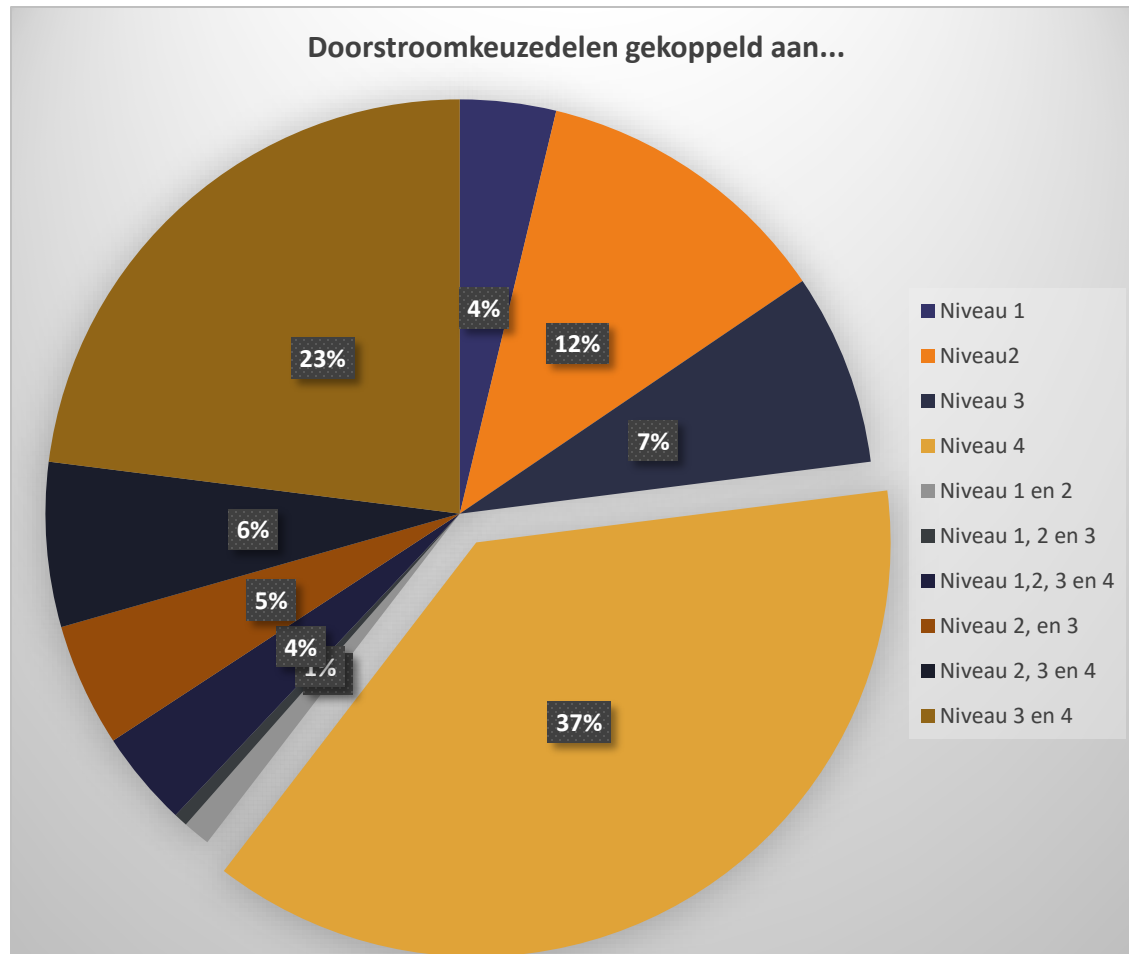
Typen doorstroomkeuzedelen

Doorstroomkeuzedelen in het register

Doorstroomkeuzedelen

- Totaal 1120 keuzedelen in het register
- 190 daarvan gericht op doorstroom = 17%

Keuzedeel Voorbereiding HBO

Aangeboden op/aan:

- **37 instellingen**
 - = alle deelnemende brins, dus aan alle bekostigde instellingen in aanbod
- **1229 opleidingen**
- **18.188 deelnemers**

(bron Monitor keuzedelen, 2021: schooljaar 2020-21)

Grote variatie in betrokkenheid

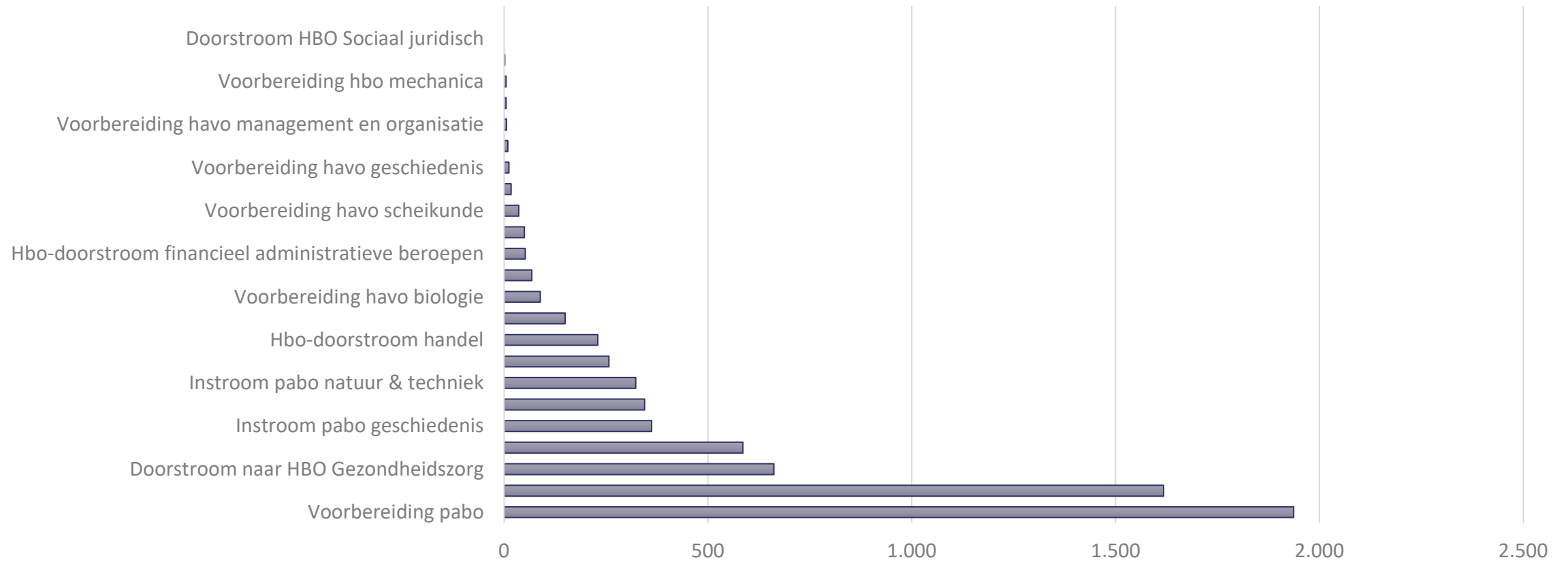

Overige specifieke mbo-hbo keuzedelen

- Voorbereiding pabo
- Voorbereiding HBO Wiskunde voor de techniek
- Doorstroom naar HBO Gezondheidszorg
- Voorbereiding hbo kunstonderwijs
- *Instream pabo geschiedenis*
- *Instream pabo aardrijkskunde*
- *Instream pabo natuur & techniek*
- Doorstroom naar HBO mens en maatschappij
- Hbo-doorstroom handel
- Voorbereiding havo wiskunde A
- Voorbereiding havo biologie
- Voorbereiding havo economie
- *Doorstroom groen hbo*
- Voorbereiding havo scheikunde
- Voorbereiding havo natuurkunde
- Voorbereiding havo geschiedenis
- Voorbereiding havo aardrijkskunde
- Voorbereiding havo management en organisatie
- *Doorstroom naar hbo laboratoriumtechniek*
- Voorbereiding hbo mechanica
- Doorstroom naar HBO Aviation
- Doorstroom HBO Sociaal juridisch
- Doorstroom naar Hoger Laboratorium Onderwijs (HLO)
- Hbo-doorstroom financieel administratieve beroepen

Deelnemers mbo – hbo keuzedelen

Deelnemers hbo-doorstroomkeuzedelen

Rotterdams Doorstroomprogramma - Economisch Domein

Poll vraag

Studenten die een keuzedelen voorbereiding hbo hebben gevolgd,
doen het op het hbo beter.

Ja of nee

Expertispunt LOB – Webinar 5 oktober 2021

Ellen Klatter - Hogeschool Rotterdam
Lector Versterking Beroepsonderwijs, Lector Studiesucces

Opbouw presentatie

1. Inrichting Doorstroomprogramma *Rotterdamse Aanpak* (DSP)
2. Onderzoeksvraag: *Hoe scoren mbo studenten op studiekeuze en studievaardigheden ten opzichte van studenten in het hbo?*
3. Onderzoeksdesign – cohort 1 (2018-2019)
4. Meetinstrumenten: GIDS (studiekeuze) en SRL (studievaardigheden)
5. Onderzoeksresultaten
6. Voorlopige conclusies en ervaringen uit (onderzoeks-)praktijk

Vragen...

Het Rotterdams Doorstroomprogramma

- Een gevolg van HKS en landelijke invoering keuzedelen (2016)
- Samenwerking tussen MBO (Alb, Zadk, STC) en HBO (Inh, HR)
- Pilot 2017-2018: Doorstroomprogramma ontwikkeld voor het Economisch Domein
- Generiek keuzedeel (K0125): beroepsgerichte opdrachten / lessen
- Cohort 1 (2018-2019): 600 studenten volgden DSP op mbo en hbo

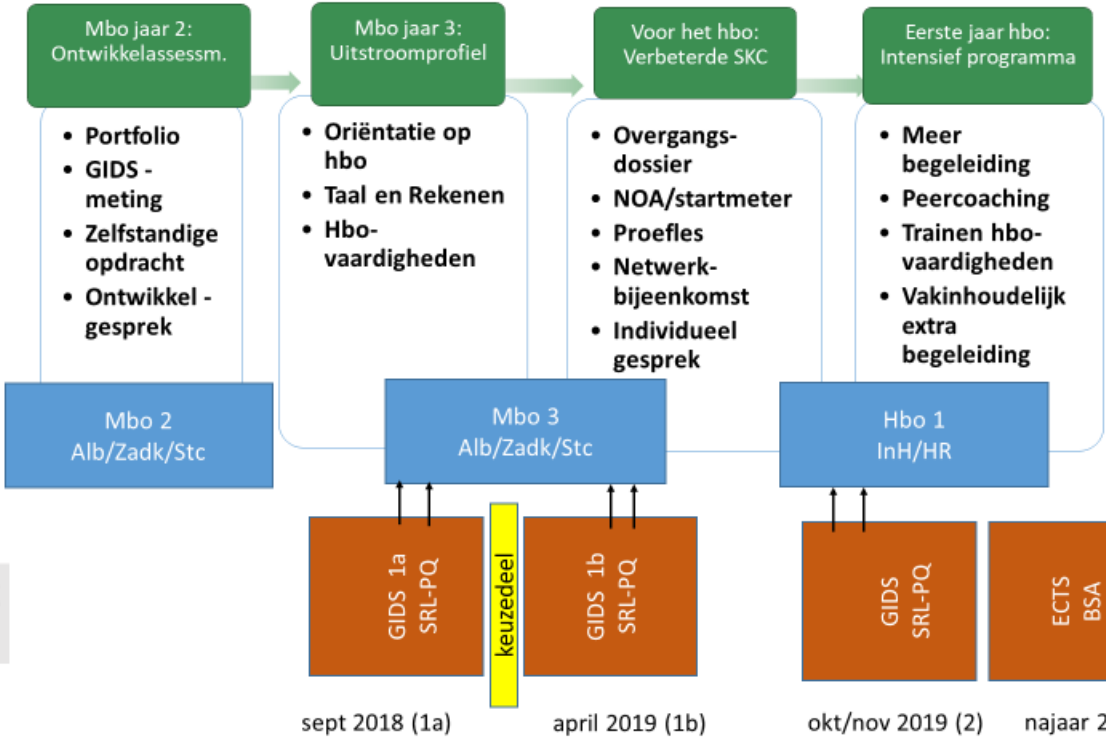
Onderzoeksvragen

1. In welke mate *exploreren* studenten zich op hun vervolgstudie en zijn zij *gecommitteerd* aan hun studiekeuze in het laatste jaar van het mbo?
2. In welke mate beschikken studenten over studievaardigheden zoals verondersteld in het hbo?
3. In hoeverre bestaan er significante verschillen tussen te onderscheiden subgroepen? (mbo-instelling, geslacht, etniciteit, etc)

Ontwerp van het Rotterdams Doorstroom - EC

Ontwerp van het Rotterdams Doorstroom - EC

pretest-posttest design

pretest
d

Invloed van *studiekeuze en studievaardigheden* op *doorstroom en rendement*

Invloed van *studiekeuze en studievaardigheden* op *doorstroom en rendement*

Onderzoeksdesign – Cohort 2018-2019

Onderzoek Keuzedeel Voorbereiding Hbo (K0125)

Voorafgaand aan keuzedeel (mbo)

- * Studiekeuzeprocess (1A)
- * Studievaardigheden (1)

keuzedeel

Na het keuzedeel (mbo)

- * Studiekeuzeprocess (1B)

Na start in hbo

- * Studiekeuzeprocess (2)
- * Studievaardigheden (2)

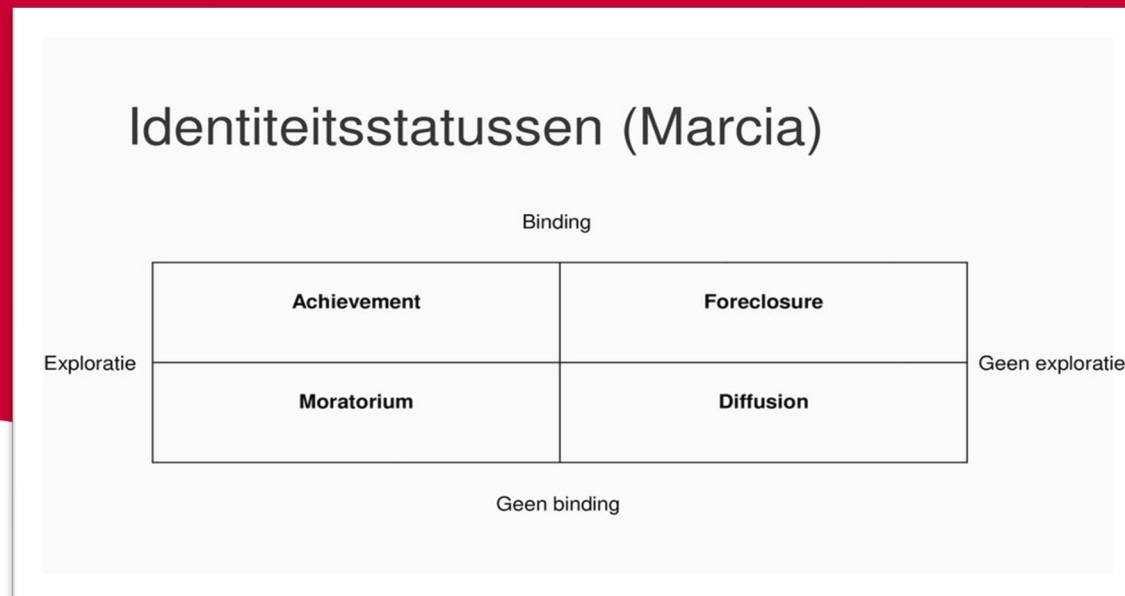
Effectmeting na 1 jaar

Meetinstrument Keuzeproces: de GIDS

De Groninger Identity Development Scale (GIDS) bestaat uit:

- aantal open vragen over oriëntatie op de studiekeuze
- en een meerkeuze vragenlijst

De GIDS meet studentoordeel op twee dimensies: *exploratie* en *commitment*

Het statussenparadigma van Marcia (1966, 1980)

Foreclosure (geen exploratie, wel binding)

Medische Hulpverlening HBO Bachelor omdat ik later een neurochirurg wil worden. Vanuit de opleiding Medische Hulpverlening Bachelor kan ik beginnen met assisteren in het OK en verder in het toekomst zie ik mezelf werken in Erasmus MC ziekenhuis. Door de opleiding op het HBO kan ik patiënten de levens redden met bijvoorbeeld een tumor te verwijderen of iets van hun hersenstam 'repareren' zodat hun armen weer naar behoren bij wijze van weer kan werken. Ik ga kiezen voor deze studie omdat ik dit al sinds kleins af aan in m'n hoofd heb gestampt en hierdoor ben ik dus hiervoor voorbereid.

Diffusion (geen exploratie, geen binding)

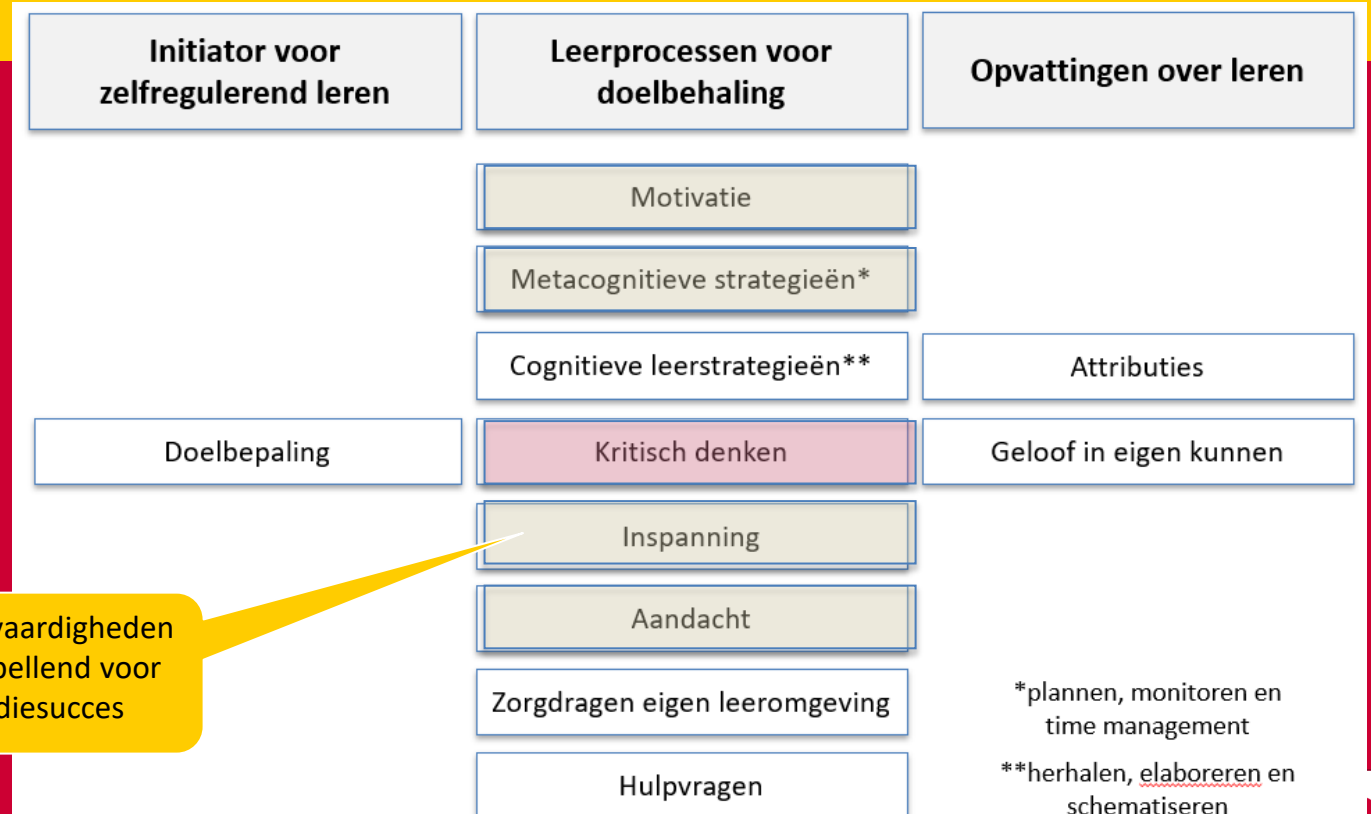
Ik twijfel nog heel erg dus ben bang dat ik de verkeerde opleiding zal kiezen. Ik twijfel nog heel erg tussen studies. Of ik nog 4 jaar een hbo opleiding doe of ik ga kijken of ik binnen 2 jaar een hbo opleiding kan doen en doorga naar de uni.

Meetinstrument Studievaardigheden: SRL-PQ

De Vragenlijst Selfregulated Learning Strategies (SRL) bestaat uit:

- stellingen over:
 - *doelbepaling*
 - *leerprocessen*
 - *opvattingen over leren*
- een vijf-puntsschaal

Studievaardigheden
voorspellend voor
studiesucces

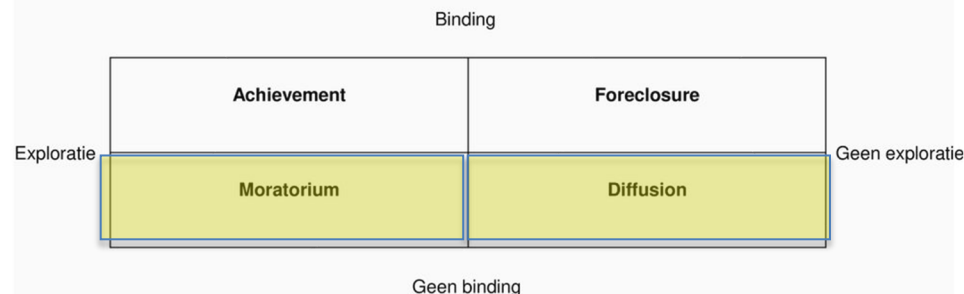
Onderzoeksresultaten GIDS

Kwantitatief

Veel studenten hebben een diffusion of moratorium status bij meting 1A

- **Diffusion:** er wordt niet geëxploreerd en er is geen commitment
- **Moratorium:** er wordt veel geëxploreerd maar er is geen commitment.

Identiteitsstatussen (Marcia)

Kwalitatief

Mbo-studenten vinden het heel belangrijk dat een opleiding structuur en duidelijkheid biedt.

- Arbeidsrelevantie speelt een belangrijke rol, met kans op werk.
- Veel studenten geven aan nog geen idee te hebben wat ze gaan doen.

Ontwikkeling Statussen (cohort 1 en 2)

binding

Achievement ++	Foreclosure ++
Moratorium	Diffusion

Statustoekenning

Meting	Status				Totaal
	Achievement	Moratorium	Foreclosure	Diffusion	
M1 cohort1	5 (2,2%)	53 (23,2%)	8 (3,5%)	162 (71,1%)	228 (100%)
M2 cohort1	3 (5,9%)	7 (13,7%)	4 (7,8%)	37 (72,5%)	51 (100%)
M1 cohort2	18 (5,4%)	91 (27,2%)	43 (12,9%)	182 (54,5%)	334 (100%)
M2 cohort2	11 (10,6%)	22 (21,2%)	24 (23,1%)	47 (45,2 %)	104 (100%)

Verschillen in identiteitsmaten van niet-uitvallers en uitvallers (cohort-1):

- gemiddelde exploratiescores verschil was niet significant
- gemiddelde commitmentscores verschil was niet significant

Bron: Slijper, J., & Kunnen, E.S. (2021). Het keuzedeel Voorbereiding Hbo: een verbetering van de kwaliteit van studiekeuzeprocessen van mbo'ers? *Pedagogische Studiën*, 98(4), pp.

Studievaardigheden MBO (N = 178) vergeleken met hbo

Studievaardigheid	α HBO-onderzoek	α MHBO	Mean HBO onderzoek	Mean MHBO	Mean diff
Doelbepaling	.69	.78	2.80 (.97)	5.93 (1.19)**	++
Kritisch denken	.74	.84	3.87 (.74)	4.73 (.98)**	++
Metacogn. strategieën (plannen, monitoren, timeman.)	.86	.85	4.16 (1.05)	4.74 (.88)**	+
Cogn. leerstrategieën (herh., elab. en schematiseren)	.76	.94	4.34 (.76)	4.91 (1.03)**	+
Aandacht	.77	.83	4.28 (.77)	4.80 (.98)**	+
Studielokatie	.74	.80	5.86 (.74)	4.93 (.92)**	-
Motivatie	.85	.88	5.84 (.85)	5.39 (1.09)**	-
Inspanning	.78	.68	6.20 (.78)	5.03 (1.04)**	--
Hulpvragen	.70	.88	5.11 (.70)	4.74 (.92)**	-
Attributies	.65	.71	5.84 (.65)	5.27 (1.08)**	-
Geloof in eigen kunnen	.85	.80	5.05 (.85)	5.13 (.92)	0

**One Sample t-test $\alpha < .001$

Verschillen tussen subgroepen

1. **Aan één MBO** rapporteren studenten significant hoger op een tweetal studievaardigheden, in vergelijking met één andere MBO-instelling

Het gaat om de studievaardigheden:

Herhalen:

Mean 5.12 versus Mean 4.66

Kritisch denken: *Mean 4.86 versus*

Mean 4.54

2. **Vrouwelijke studenten** rapporteren significant meer te plannen, te monitoren en hun tijd te managen (*Mean 4.90*) dan mannelijke studenten (*Mean 4.59*)

3. **Studenten die rapporteerden ontevreden te zijn over hun opleiding**, vulden significant vaker in dat zij minder extrinsieke (*Mean 5.14*) en minder intrinsieke (*Mean 5.10*) doelen nastreven en dat zij minder intrinsiek gemotiveerd zijn (5.07) dan studenten die zeggen tevreden te zijn over hun opleiding

Ontwikkeling Studievaardigheden (cohort 1 en 2)

Tabel 5

Schalen: Betrouwbaarheid (Cronbach's α , gemiddelden (<i>Mean</i>) en Stand. Deviaties (<i>SD</i>))					
Studievaardigheid	Aantal items*	α	<i>Mean (SD)</i> mbo studie (Meting 1)	<i>Mean (SD)</i> hbo studie (Meting 2)	<i>Mean (SD)</i> hbo onderzoek***
Doelbepaling	4	.82	5.93(1.19)	5.46(1.19)	2.80 (.97)**
Kritisch Denken	5	.67	4.73 (.98)	4.51 (.95)	3.87 (.74)**
Metacognitieve strategieën (plannen, monitoren, time manag.)	12	.75	4.74 (.88)	4.33 (.79)	4.16 (1.05)
Cogn.strategieën (herh./elab./schemat.)	18	.86	4.01 (1.03)	4.80 (.77)	4.34 (.76)**
Aandacht	6	.68	4.80 (.98)	4.57 (1.08)	4.28 (.77)*
Studielocatie	9	.61	4.93 (.92)	4.72 (.78)	5.86 (.74)*
Motivatie	6	.92	5.39 (1.09)	5.36 (1.32)	5.84 (.85)**
Inspanning	6	.71	5.03 (1.04)	4.93(1.05)	6.20 (.78)**
Hulpvragen	5	.61	4.74 (.92)	4.81 (.96)	5.11 (.70)*
Attributies	5	.78	5.27 (1.08)	5.17(1.24)	5.84 (.65)**
Geloof in eigen kunnen	6	.89	5.13 (.92)	5.01(1.19)	5.05 (.85)

*Voor het huidige onderzoek zijn dezelfde items aangehouden als in meting 1a, aan het MBO (de voormeting). Echter, Betrouwbaarheidsanalyse leidde tot verwijderen van een item betreffende de studievaardigheden kritisch aandacht en studielocatie.

One-sample t-test, $\alpha < .001$ (*)De Bruijn-Smolters, 2017 vergeleken met Meting 2 op het HBO)

Studievaardigheden

Samenvattende conclusie

Deze tussenevaluatie geeft inzicht in welke subgroepen significant lager scoren op studievaardigheden aan het MBO en aan het HBO en volgens de literatuur baat zouden hebben bij het verbeteren van hun studievaardigheden, voor een succesvolle doorstroom (De Bruijn, Timmers, Gawke, Schoonman, & Born, 2016; De Bruijn-Smolders, 2017; Hattie, Biggs, & Purdie, 1996; Sitzmann & Ely, 2012).

Het gaat in deze tussenevaluatie om:

- ▶ MBO-studenten die minder tevreden zijn over hun studie, zij zouden baat hebben bij interventies voor meer intrinsieke motivatie en doelbepaling
- ▶ HBO-studenten die destijds K0125 niet volgden, zij zouden baat hebben bij interventies voor meer kritisch denken en voor het kunnen zorgdragen voor een adequate leeromgeving
- ▶ mannelijke studenten aan het MBO en aan het HBO, zij zouden baat hebben bij meer vaardigheid in plannen, monitoren en time management
- ▶ mannelijke HBO-studenten, zij zouden baat hebben bij meer vaardigheid in extrinsieke doelbepaling, als zij zich meer zouden inspannen en zich meer verantwoordelijk zouden voelen voor hun studie.
- ▶ jongere HBO-studenten, zij zouden meer baat kunnen hebben bij meer geloof in hun eigen kunnen en bij training in verschillende leerstrategieën, afhankelijk van het leerdoel.

Bron: Bruijn-Smolders, M. mmv Klatter, E.B. (2020). *Onderzoek naar Studievaardigheden. Monitoring-studie naar het Keuzedeel Voorbereiding HBO (K0125) in het Economisch Domein.* Tussenrapportage - Eerste cohort 2018-2019. KCTO. Lectoraat Studiesucces, Kenniscentrum Talentontwikkeling. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.

Voorlopige conclusies & ervaringen uit de praktijk

Conclusies

➤ *veel diffusion en moratorium*

Dat betekent dat de opdrachten van het keuzedeel/DSP niet sterk hebben bijgedragen aan de oriëntatie en exploratie van studenten op de keuzemogelijkheden voor een opleiding. Wel scoren studenten hoger op de commitment aan hun keuze, na het volgen van het Keuzedeel.

➤ *hoge scores op studievaardigheden*

Kan betekenen dat studenten zichzelf overschatten in hun vaardigheden om te studeren op het hbo. De vraag is of het keuzedeel/DSP studenten voldoende 'confronteert' met vaardigheden die verondersteld worden op het hbo?

➤ *er zijn significante verschillen tussen scholen en gender*

De lagere scores van mannelijke studenten wijst er op dat jongens het in het eerste jaar hbo zeer waarschijnlijk moeilijk(er) krijgen dan vrouwelijke studenten. Een adequate ondersteuning in leren en studeren is daarbij nodig.

Welke consequenties volgen daaruit voor het onderwijs, het team, en voor u?

Ervaringen uit de onderzoekspraktijk

- **Moeite met afnames op mbo en hbo, doordat organisaties gelaagd zijn georganiseerd.**
=> taak binnen onderwijsorganisatie
- **Docenten/ SLB-ers waren niet altijd overtuigd van nut van onderzoek.**
=> communicatie van belang!
- **Resultaten geen onderwerp van bespreking in SLC-les ontbreekt.**
=> rol van 'dragende' leidinggevende
- **Administratie op scholen over deelname Keuzedelen matig/niet**
=> aanbevelenswaardig ivm vervolgonderzoek

Dank voor de aandacht!

overtref jezelf

e.b.klatter@hr.nl

**Hanzehogeschool
Groningen**

University of Applied Sciences

Via de chat kunnen vragen
worden gesteld en mooie
voorbeelden worden gedeeld.

Keuzedeel MBO-HBO in de praktijk

**share your talent.
move the world.**

Even voorstellen

Marije Vellinga

Docent Hanzehogeschool Groningen

Amerins Kingma

Tutor (nu 3^e jaars) student Social Work

Samenwerking Hanze met 4 MBO scholen:

4 MBO instellingen:

- Noorderpoort, Menso Alting, Alfa college en Drenthe college

Gezamenlijk project van docenten van de Hanzehogeschool en van de MBO opleidingen.

Wekelijkse colleges

3 lessen gegeven door docenten HBO en MBO:

- Theorie
- Praktijk Onderzoek
- Opleiding-en beroepsoriëntatie

Theorie

Blok 1:

- Psychologie
- Pedagogiek
- Studievaardigheden:

Blok 2:

- Sociologie
- Inleiding in Sociaal Werk

Toetsing:

Multiple choice toets eind blok 1

Praktijk Onderzoek

Kennis maken met de verschillende fasen van praktijkgericht onderzoek en de waarde hiervan voor de praktijk.

In duo's onderzoek doen naar een onderwerp

Toetsing:

Onderzoeksverslag en presentatie

Opleidings-en beroepsoriëntatie

Werkveld & competenties van de Social Worker.

Thema's o.a:

Reflecteren

Generieke studievaardigheden

Werkveld en studiekeuze

Toetsing

- Portfolio met opdrachten en verantwoordingsverslag

Rol tutor onder andere (Amerins Kingma)

Coaching en begeleiding bij de lessen

Ervaringsdeskundige

Samenwerken in groepen begeleiden

- **Theorie lijn**

- **Plannen en zelfstandig werken**
- **Teksten lezen en leren,**
- **Analyseren,**
- **Presenteren**

- **Onderzoek**

- **Informatie zoeken en verwerken**
- **Teksten lezen en leren**
- **Verslagen maken**
- **Samenwerken**
- **Ict inzetten**
- **presenteren**

- **Oriëntatie op opleiding en beroep**

- **Onderzoeken**
- **Plannen en zelfstandig werken**
- **Reflecteren**
- **Presenteren**

Toetsing eind semester

1. Aanwezigheid

2. Opdrachten: verslagen, presentaties en verantwoordingsverslag

3. Een voldoende voor het keuzedeel is vrijstelling voor de Studiekeuze Check van Social Work (HG)

Vragen via de chat

share your talent. **move** the world.

Piepkleine pauze

Over vijf minuten gaan we verder met

Vavo en keuzedelen, het beste van twee werelden

Examinering voorbereiding hbo. hoe zit het?

Het beste van twee werelden

Mbo met havovakken als
opstap naar het hbo

Even voorstellen...

Judith van Dijk

- Docent Engels
- Afdelingscoördinator avondvwo
- Decaan vwo
- Contactpersoon havovakken voor mbo

Deltion Sprint Lyceum

- Dag- en avondopleidingen vmbo-TL, havo, vwo
- Ong. 800 leerlingen
- Onderdeel van Deltion College (mbo)
- Niet op de campus: apart schoolgebouw

Van mbo naar hbo

- Startpunt voor een succesvolle hbo-opleiding:
 - Goed beeld van de opleiding
 - Flexibiliteit en doorzettingsvermogen
 - Voldoende vaardigheid in Nederlands, Engels en rekenen

Poll vragen

waar of niet waar: alle havovakken kunnen ingezet worden als keuzedeel

waar of niet waar: een student moet een havovak voldoende afronden om het keuzedeel te halen

Havovakken in het mbo: meerwaarde

- Doorstroom naar hbo vergemakkelijken door:
 - Vakinhoud
 - Studievaardigheden
 - Beeld van havo-/hbo-niveau

Havovakken als keuzedeel

- Alleen vakken die niet teveel overlappen met mbo-curriculum
 - Voorbereiding havo scheikunde (K0847)
 - Voorbereiding havo natuurkunde (K0846)
 - Voorbereiding havo economie (K0843)
 - Voorbereiding havo bedrijfseconomie (K1269)
 - Voorbereiding havo biologie (K0842)
 - Voorbereiding havo aardrijkskunde (K0841)
 - Voorbereiding havo wiskunde A (K0848)
 - Voorbereiding havo geschiedenis (K0844)
- ‘Voorbereiding’ = schoolexamens/toetsen tellen wel mee voor keuzedeel, eindexamen niet

Havovakken in het mbo: drie scenario's

- 1 Mbo combineren met een havovak op de avondschool
- 2 Havovakken aanbieden binnen mbo-opleiding
- 3 Havovakken integreren in de opleiding als pre-hbo traject

Scenario 1: Mbo combineren met een havovak op de avondschool

- Op individuele basis
- In reguliere vavo-klas (volwassenen, vwo'ers die afgestroomd zijn, havisten die net gezakt zijn)
- Programma van 1 of 2 jaar
- Voorbeelden:
 - Aardrijkskunde of geschiedenis bij studenten mbo Onderwijsassistent die richting Pabo willen
 - Natuurkunde bij studenten mbo Luchtvaarttechniek die naar hbo Luchtvaarttechnologie willen

Ervaringen

- Elk jaar een handjevol leerlingen
- Goede resultaten, meeste leerlingen doen ook eindexamen
- Zeker bij inzet als keuzedeel: goed contact nodig tussen VAVO en SLB'er

2: Havovakken aanbieden binnen mbo-opleiding

- Mbo-opleidingen tandarts-, dokters- en apothekersassistent
- Havovakken: Engels, Biologie, Scheikunde
- Lessen: op de Deltioncampus; late middag/vroege avond
- Een student kiest 1 of 2 vakken
- Tijdens de mbo-lessen kan een student aan het havo-niveau werken

Ervaringen

- Interesse vanuit havo-afstromers, vmbo-onderpresteerders, studenten met persoonlijke interesse
- Handig: homogene groep mbo'ers
- Lastig: havo-keuzedeel concurreert met beroepsspecifieke keuzedelen
- Heel intensief: havo-vak bovenop de mbo-werklast. Daardoor ong. 50% uitval
- Vanaf schooljaar '21/'22: uitgebreide voorlichting & een toelatingstoets om uitval en teleurstellingen te voorkomen

Scenario 3: Havovakken integreren in de opleiding als pre-hbo traject

- Engineering en Procestechniek
- Studenten hebben bij de start de keuze voor een pre-HBO route met daarin havo:
 - Natuurkunde (keuzedeel)
 - Engels, Nederlands, Wiskunde B (excellentie)
- Donderdag = havo-lesdag ipv. Stagedag
- Scheidslijnen onzichtbaar tussen mbo-vak – keuzedeel – excellentie

Ervaringen

- Vakken geïntegreerd in opleiding: alles-of-niets
- Weinig uitval
- Heel goede doorstroomresultaten op HBO: het beste van twee werelden!

Tot slot...

- Voorwaarden voor succes:
 - Regelmatige communicatie tussen (SLB'er van) mbo en VAVO
 - Student heeft goed beeld van wat het vak inhoudt
 - Student is op het goede niveau bij de start (of is bereid daar te komen – eerst avondvmo TL of voorexamenklas havo?)
- Belemmeringen:
 - Studenten onder de 18 mogen geen examen doen
 - Intensief programma
 - SLB'ers en studenten moeten zelf de weg naar de VAVO vinden

Meer weten?

Mail naar

judithdijk@deltion.nl

of

havovakken@deltion.nl

Examinering...

Vorbereiding HBO, hoe zit het?

Voor de chat:
Waar loop je tegenaan bij de
examinering van keuzedelen hbo?
(als organisatie, als professional, als
student)

Kaders...

Inspectiekader

- team beoordeelt of met bewijzen is aangetoond dat student aan eisen voldoet

Examen- en kwalificatiebesluit

- Resultaat per keuzedeel
- Slaag-zakregeling

Ruimte...

Keuzes:

- Inkoop of zelf construeren
- Examenvorm
- Wanneer in de opleiding
- Cesuur, weging etc.

Vorbereiding HBO...

- **Oriënteert** zich op hbo-opleidingen en -beroepen
- Zoekt, selecteert en **analyseert** ten behoeve van een studie-opdracht
- Werkt **samen** in projectgroepen
- **Reflecteert** op gedrag en resultaten
- OF specifieke **vakrichting**

Stappen...

1. Bekijk en beschrijf de algemene aspecten van het keuzedeel
2. Bepaal de **essentie** van het keuzedeel
3. Beschrijf globaal wat beoordeeld wordt
4. Bepaal welke **examenvorm(en)** het beste aansluit(en)
5. Bij meerdere examens: bepaal onderlinge weging
6. Bepaal **haalbaarheid** van het examen
7. Examenplan en exameninstrument ontwikkelen

HBO...

- Bevestigt studenten in hun **keuze**, biedt een voorbereiding op het hbo en geeft **inzicht** in het niveau & werkwijze op het hbo.
- Samenwerking mbo en hbo
- Verschillende richtingen
- Geen verplichting voor instroom hbo

Meer informatie

- www.mbobrigade.nl
- Kennispunt MBO Onderwijs & examinering :
www.onderwijsenexaminering.nl
- Vragen: info@kennispuntmbo.nl